

Sygn. akt III AUa 947/12

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 25 kwietnia 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie - Wydział III Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący:	SSA Jolanta Hawryszko (spr.)
Sędziowie:	SSO del. Beata Górską SSA Romana Mrotek
Protokolant:	St. sekr. sąd. Katarzyna Kaźmierczak

po rozpoznaniu w dniu 18 kwietnia 2013 r. w Szczecinie

sprawy L. L.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K.

o wypłatę emerytury na skutek skargi o wznowienie postępowania zakończonego prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z dnia 30 sierpnia 2012 roku w sprawie III AUa 312/12 oraz poprzedzającym go wyrokiem Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z dnia 23 lutego 2011r. sygn. akt IV U 1149/11

na skutek apelacji ubezpieczonego

od wyroku Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

z dnia 23 lutego 2011 r. sygn. akt IV U 1149/11

- zmienia częściowo wyrok Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30 sierpnia 2012 roku, wyrok Sądu Okręgowego w Koszalinie IV Wydziału Pracy i Ubezpieczeń Społecznych z 23 lutego 2011 roku oraz poprzedzającą decyzję Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. z 3 października 2011 roku i ustala prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 roku do 31 grudnia 2012 roku,
- uchyla wymienione w punkcie 1. wyroki w pozostałej części i umarza postępowanie,
- zasądza od Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na rzecz L. L. kwotę 30 (trzydzieści) złotych tytułem zwrotu kosztów postępowania w instancji odwoławczej.

Sygn. akt III AUa 947/12

UZASADNIENIE

Decyzją z 3 października 2011 r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w K. na podstawie art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych wstrzymał ubezpieczonemu L. L. wypłatę emerytury w związku z zawieszeniem prawa do świadczenia z tytułu zatrudnienia kontynuowanego bez uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego ubezpieczony wykonywał je bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury.

W odwołaniu od decyzji ubezpieczony wniósł o jej zmianę, poprzez przywrócenie prawa do pobierania świadczenia emerytalnego. Podniósł, że prawo do emerytury jest jego prawem nabytym, a decyzja organu rentowego narusza zasadę zaufania obywatela do państwa i stanowionego prawa.

Organ rentowy w odpowiedzi na odwołanie wniósł o jego oddalenie.

Sąd Okręgowy w Koszalinie IV Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z 23 lutego 2012 r. oddalił odwołanie ubezpieczonego. Sąd I instancji ustalił wówczas, że L. L. od 1 marca 2009 r. ma ustalone prawo do emerytury. Ubezpieczony począwszy od 1 stycznia 1998 r. do chwili wyrokowania pozostawał w zatrudnieniu. Sąd okręgowy powołując się na treść art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanego przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz.U. Nr 257, poz. 1726), który zgodnie z art. 28 tej ustawy obowiązywał od dnia 1 października 2011 r. wskazał, że świadczenie emerytalne ubezpieczonego od tego właśnie dnia uległo zawieszeniu. Osoba, która w czasie zatrudnienia uzyskiwała prawo do emerytury, nie może jej pobierać do czasu rozwiązania stosunku pracy, niezależnie od osiągniętych zarobków. Sąd okręgowy wskazał, że przepis art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych oznacza, że wypłata emerytury nastąpi po rozwiązaniu stosunku pracy z macierzystym zakładem pracy, a ubezpieczony po powrocie do tego samego lub innego pracodawcy, będzie mógł pobierać i wynagrodzenie i emeryturę.

Apelację od powyższego wyroku złożył ubezpieczony zarzucając naruszenie art. 8 i art. 178 ust. 1 Konstytucji poprzez brak bezpośredniego zastosowania przepisów ustawy zasadniczej z pominięciem przepisów w ocenie ubezpieczonego niekonstytucyjnych,

tj. art. 103a w zw. z art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw w zw. z art. 2, 21 i 64 Konstytucji. Podnosząc powyższy zarzut wniósł o uchylenie zaskarżonego wyroku i poprzedzającej go decyzji organu rentowego oraz przywrócenie wypłaty świadczenia emerytalnego.

Sąd Apelacyjny w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych wyrokiem z dnia 30 sierpnia 2012 r. oddalił apelację ubezpieczonego

Pismem z 3 grudnia 2012 r. L. L. wniósł do Sądu Apelacyjnego w Szczecinie III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych skargę o wznowienie postępowania zakończonym prawomocnym wyrokiem Sądu Apelacyjnego w Szczecinie z 30 sierpnia 2012 r., na podstawie art. 401¹ k.p.c. i w związku z wyrokiem Trybunału Konstytucyjnego z dnia 13 listopada 2012 r. (K 2/12); wniósł o uchylenie powyższego wyroku w całości oraz uchylenie decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych z 3 października 2011 r., i wypłatę zaległych świadczeń emerytalnych za okres od 1 października 2012 r. do dnia wznowienia wypłaty wstrzymanej emerytury wraz z należnymi odsetkami za opóźnienie w zapłacie świadczenia. Organ rentowy wniósł o oddalenie skargi w części dotyczącej roszczenia o wypłatę emerytury za okres od 1 października 2012 r. do 31 grudnia 2012 r., gdyż Zakład Ubezpieczeń Społecznych podjął wypłatę emerytury od dnia 1 stycznia 2013 r.

Sąd Apelacyjny zważył, co następuje.

Skarga L. L. o wznowienie postępowania zasługiwała na uwzględnienie, doprowadzając do zmiany wskazanych rozstrzygnięć oraz poprzedzającej ich decyzji organu rentowego. Skarżący zachował termin do wniesienia skargi o wznowienie postępowania oraz oparł ją na ustawowej podstawie (art. 410 § 1 k.p.c.). Podstawą wznowienia jest wyrok Trybunału Konstytucyjnego z 13 listopada 2012 r., sygn. akt K 2/12, którym uznano za niezgodny z Konstytucją art. 28

ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726 oraz z 2011 r. Nr 291, poz. 1707) w związku z art. 103a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (Dz. U. z 2009 r. Nr 153, poz. 1227, z 2010 r. Nr 40, poz. 224, Nr 134, poz. 903, Nr 205, poz. 1365, Nr 238, poz. 1578 i Nr 257, poz. 1726, z 2011 r. Nr 75, poz. 398, Nr 149, poz. 887, Nr 168, poz. 1001, Nr 187, poz. 1112 i Nr 205, poz. 1203 oraz z 2012 r. poz. 118 i 251), dodany przez art. 6 pkt 2 ustawy z 16 grudnia 2010 r., w zakresie, w jakim znajduje zastosowanie do osób, które nabyły prawo do emerytury przed 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Bez wątplenia w oparciu o analizowane przez Trybunał Konstytucyjny przepisy organ rentowy decyzją wstrzymał ubezpieczonemu prawo do wypłaty emerytury od 1 października 2011 r. w związku z brakiem dowodu rozwiązania stosunku pracy, którą uprzednio przyznał ubezpieczonemu zgodnie z decyzją z dnia 10 kwietnia 2009 r., poczynając od 1 marca 2009 r.

Sąd Apelacyjny analizując całość sprawy doszedł do przekonania, że nie tylko zaistniały przesłanki uzasadniające wznowienie postępowania z powodu orzeczenia przez Trybunał Konstytucyjny o niezgodności aktu normatywnego z Konstytucją, ratyfikowaną umową międzynarodową lub z ustawą, na podstawie którego zostało wydane orzeczenie (art. 401¹ k.p.c.), ale także podstawy do uwzględnienia skargi, poprzez zmianę objętych skargą orzeczeń. Stwierdzenie przez Trybunał Konstytucyjny niezgodności z Konstytucją art. 28 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. o zmianie ustawy o finansach publicznych oraz niektórych innych ustaw (Dz. U. Nr 257, poz. 1726) w związku z art. 103 a ustawy z dnia 17 grudnia 1998 r. o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych dodanym przez art. 6 pkt 2 ustawy z dnia 16 grudnia 2010 r. z wyrażoną w art. 2 Konstytucji zasadą zaufania obywatela do państwa i stanowionego przez nie prawa, spowodowało derogowanie z porządku prawnego wskazanych przepisów w zakresie w jakim znajdowały zastosowanie do osób które nabyły prawo do emerytury przed dniem 1 stycznia 2011 r., bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Oznaczało to możliwość wznowienia postępowania sądowego - pod warunkiem, że rozstrzygana sprawa dotyczyła ubezpieczonego który nabył prawo do emerytury przed dniem wejścia w życie przepisu art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, tj. przed dniem 1 stycznia 2011 r. Z treści uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego wynika, że zarzut niekonstytucyjności kwestionowanej regulacji sformułowany został w odniesieniu do wąskiego kręgu osób, a mianowicie emerytów, którzy nabyli prawo do emerytury na mocy wcześniejszych przepisów, tj. bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. W szczególności Trybunał nie objął analizą rozwiązania przyjętego przez ustawodawcę, polegającego na uzależnieniu realizacji nabytego prawa do emerytury od uprzedniego rozwiązania stosunku pracy z pracodawcą, na rzecz którego emeryt wykonywał pracę bezpośrednio przed dniem nabycia prawa do emerytury. Zakresem zaskarżenia objęte zostało wyłącznie stosowanie tego rozwiązania do osób, które w momencie jego wejścia w życie miały już ustalone prawo do emerytury, bez konieczności rozwiązania stosunku pracy. Zasadniczy problem dotyczył zatem konstytucyjności przepisu intertemporalnego, tj. art. 28 ustawy o finansach publicznych odczytywanego w związku z art. 103 a ustawy emerytalnej, w zakresie możliwości rozciągnięcia na podstawie art. 28 ustawy zmieniającej z 16 grudnia 2010 r. regulacji zawartej w art. 103a ustawy o emeryturach i rentach z FUS na osoby, które nabyły prawo do emerytury przed jego wejściem w życie. Jednocześnie wskazać należy, że do dnia 8 stycznia 2009 r. obowiązywał przepis

art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, wprowadzający obowiązek uprzedniego rozwiązania stosunku pracy w celu realizacji prawa do emerytury. W konsekwencji zatem od 8 stycznia 2009 r. do 31 grudnia 2010 r. obowiązywał stan prawny w którym jedynymi warunkami nabycia i zrealizowania prawa do emerytury było osiągnięcie odpowiedniego wieku oraz stażu ubezpieczeniowego. A zatem, co wynika też wyraźnie z treści uzasadnienia wyroku Trybunału Konstytucyjnego „obowiązek rozwiązania stosunku pracy z dotychczasowym pracodawcą - jako warunek realizacji nabytego prawa do emerytury - nie będzie miał zastosowania do osób, które nabyły to prawo w okresie od 8 stycznia 2009 roku do 31 grudnia 2010 roku”. W kręgu tych osób znalazł się bezspornie ubezpieczony L. L., któremu prawo do emerytury ustalono od dnia 1 marca 2009 r., a zatem przed dniem 1 stycznia 2011 roku i w okresie gdy nie obowiązywał już art. 103 ust. 2a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych uzależniający realizację prawa do emerytury od rozwiązania stosunku pracy. Wobec zatem uznania niekonstytucyjności normy prawnej, zgodnie z którą przepis art. 103 a ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, na podstawie którego wstrzymywano wypłatę świadczeń, znajdował

zastosowanie do emerytur przyznanych przed dniem jego wejścia w życie – poczynając od dnia 1 października 2011 r., uznać należało, że L. L. zachował prawo do emerytury od dnia 1 października 2011 r.

Wreszcie zauważyć należy, że w orzecznictwie Sądu Najwyższego zdecydowanie przeważa pogląd o skuteczności *ex tunc* wyroków Trybunału Konstytucyjnego (zob. przykładowo uchwały: z dnia 23 stycznia 2001 r., III ZP 30/00, OSNP 2001, nr 23, poz. 685, z dnia 3 lipca 2003 r., III CZP 45/03, OSNC 2004, nr 9, poz. 136). Stanowisko to, wobec braku odmiennego rozstrzygnięcia w samym wyroku Trybunału Konstytucyjnego dotyczącego rozważanej sprawy, aprobuje sąd apelacyjny rozpoznający niniejszą skargę. prawa do wypłaty świadczenia ubezpieczonemu właśnie od tego dnia. Na tej podstawie sąd apelacyjny w oparciu o art. 412 § 2 k.p.c. uwzględnił skargę o wznowienie postępowania i zgodnie z art. 386 § 1 k.p.c. zmienił objęte nią wyroki sądu apelacyjnego oraz sądu okręgowego, jak i poprzedzającą go decyzję organu rentowego, w zakresie w jakim wstrzymano ubezpieczonemu wypłatę emerytury od 1 października 2011 r. do 31 grudnia 2012 r. Sąd apelacyjny uznał, że postępowanie w zakresie wypłaty ubezpieczonemu emerytury od 1 stycznia 2013 r. należało umorzyć na podstawie art. 412 § 2 k.p.c. w związku z art. 477¹³ k.p.c., albowiem 17 stycznia 2013 r. organ rentowy podjął decyzję o wznowieniu wypłaty ubezpieczonemu emerytury od 1 stycznia 2013 r. W decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych wskazano co prawda jako datę podjęcia wypłaty świadczenia 1 stycznia 2012 r., to jednak rzeczywista data podjęcia wypłaty emerytury wynika z treści decyzji, gdzie stwierdzono wprost, że podjęcie wypłaty emerytury następuje od miesiąca w którym zgłoszono wniosek (ubezpieczony wniosek o wznowienie wypłaty emerytury złożył 9.01.2013 r.) oraz ustania zatrudnienia (co w przypadku ubezpieczonego nastąpiło 31.12.2012 r.). Oczywistym jest zatem, że wypłata emerytury została podjęta w przypadku L. L. od 1 stycznia 2013 r., a nie jak błędnie wskazano w decyzji organu rentowego od 1 stycznia 2012 r. W konsekwencji koniecznym było ustalenie ubezpieczonemu prawa do wypłaty emerytury do dnia 31 grudnia 2012 r., a postępowanie w zakresie wypłaty świadczenia po tej dacie należało umorzyć.

O kosztach postępowania Sąd Apelacyjny orzekł na podstawie przepisu art. 98 § 1 k.p.c. uznając, że organ rentowy przegrał postępowanie odwoławcze a wobec tego zasądzono skarżącemu zwrot poniesionej opłaty.